

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CIOCIOI, GHEORGHITĂ

Ortodoxie și schismă : Rusia, Ucraina și Constantinopol /
Gheorghită Ciocioi. - București : Lumea credinței, 2019

Conține bibliografie

ISBN 978-606-8756-57-8

Gheorghită Ciocioi

ORTODOXIE ȘI SCHISMĂ

Rusia, Ucraina, Constantinopol

Lumea
Credintei
editura

București

Cuprins

<i>Moscova nu crede în lacrimi. În ale altora.....</i>	5
Rusia, centrul lumii creștine.....	9
Botezul de la Kiev și <i>peatiletka</i> rusească.....	14
Marele Sinod Ortodox în căutarea primului fără egali?.....	18
Calendarul “Stalin”.....	21
Euromaidan: A cui va fi Ucraina?.....	24
Sfântul și Marele Sinod Panortodox.....	29
Credincioșii din Ucraina la răscruce	33
Frontul de est: <i>unreality orthodox show</i>	37
Putin și Coranul	44
„Constantinopolul va fi al nostru!...”	48
Sfântul și Marele Sinod Ortodox din Creta	53
Kremlinologia și republicile ortodoxe contemplative	58
Marele Sinod al Ortodoxiei: controverse înaintea întrunirii din Creta.....	62
Marele Sinod al Ortodoxiei din Creta – starea de fapt.....	66
Sfânta Sofia – un simbol într-o permanentă dispută.....	69
Botezul de la Kiev și scaldătoarea celor Trei Rome.....	73
Moscova de piatră.....	78

22 ianuarie 2019

Mai multe bloguri rusești consideră, astăzi, că șeful Departamentului de Relații Externe al Bisericii

Masoneria rusă și „adevăratul”	
Mare Sinod Panortodox	82
„Vaticanul ortodox” de la Moscova	88
Piața Roșie fără Lenin?.....	94
Muntele Athos și propaganda rusă.....	99
Patriarhul rus la București, de Sfântul Dimitrie cel Nou	105
Revoluția bolșevică și canoanele Ortodoxiei	111
100 de ani de la restaurarea Patriarhatului în Biserica Rusă.....	117
Putin și teologia ortodoxă.....	123
Ortodoxia rusă și geopolitica... ..	129
Autocefalie în 2018 pentru Biserica Ucrainei?.....	135
Patriarhia Ecumenică – până la capăt în acordarea autocefaliei Bisericii Ucrainene?	139
Ortodoxia în cumpănă:	
Rusia – Constantinopol.....	143
Schismă în Biserica Ortodoxă	149
Tomosul kievean și războiul jurisdicțiilor canonice.....	156
Ucraina: Biserica Autocefală și comunitățile românești.....	160
Noua Biserică Autocefală de la Kiev în „Războiul Lumilor”.....	164
Schisma dintre Moscova și Constantinopol în file de jurnal.....	170

Respectiv comentariile despre aceste subiecte fierbinți – în mare parte necunoscute publicului din România, sau cel mai adesea expuse greșit sau tendențios opiniei publice de la noi. Concluziile le-a așternut pe hârtie, număr de număr în revistă, astfel încât acum avem un tablou complet (la sfârșitul unei perioade convulsive) despre această etapă dramatică a derulării conflictului interortodox. Este o *etapă*, subliniez, și nu deznodământul ultim, care e la orizontul îndepărtat. Dar chiar și așa, articolele lui Gheorghiu Ciocoi vă prezintă, fără subiectivism, situația din spațiul slav, evoluția ei, tensiunile evidente, abuzurile, încălcările de canoane, suprapunerile de planuri, jocurile oculte și multe alte asemenea. Concluziile nu sunt de tras, nici de exprimat încă, însă fiecare cititor – pe măsură ce avansează în lectura acestei radiografii cronologice – înțelege mizele, actorii, dar și suflerii din spatele scenei. Că îndărătul mitrelor, acum știm cine șade...

Răzvan Bucuroiu

Rusia, centrul lumii creștine

Rusia consideră că are o permanentă chemare. Misiunea ei, cu siguranță, nu a încetat o dată cu căderea comunismului... În marele imperiu moscovit, prin comparație cu restul popoarelor creștine din răsăritul Europei, ortodoxia e pe cale să devină politică de stat. Benefica „simfonie bizantină” între Biserica Rusă și Kremlin începe chiar, după unii jurnaliști ruși, să-și arate primele sale roade...

De la ateul convins la „omul lui Dumnezeu”

Drumul de la omul fără Dumnezeu, căruia îi este îngăduit orice, la omul lui Dumnezeu, fără doar și poate, e unul nespus de anevois. Fapt constatat și de generalii sovietici de până mai ieri, ce lecturează, în zilele noastre, plini de sârg, operele lui Dostoievski, în care descoperă noi și noi înțelesuri... Occidentalul a ajuns o biată carcasă de om, un anti-om. Vestul Europei e putred, ca și în trecut (în cazul dat, generalii tind să le dea dreptate mentorilor lor marxiști de odinioară)... Iar aceasta o propovăduiește acum chiar și Biserica Moscovei. În acord, firește, cu statul rus, care își construiește abile politici până peste mări și țări...

La Chișinău, de pildă, politicienii care se declară în favoarea legalizării unor comportamente amurale riscă să fie excomunicați de Biserică. Și nimeni nu poate spune că o astfel de atitudine din partea Bisericii nu e una de aplaudat. Numai că cine credeți,

Respectați dragi cititori, că-i numără în sala de ședință pe deputații care votează mârșavele legi, dându-i pe mâna vladicăi Vladimir? Nimeni altul decât comunistul Voronin, cel pentru care Mântuitorul Hristos a fost „primul comunist din istorie”. Că n-ar sufla cineva o vorbuliță mâine, dacă președintele Rusiei, Vladimir Putin, ar legaliza căsătoriile între homosexuali la Moscova, asta e o altă poveste... Că Vova Voronin, în Basarabia, ar vota pentru legea în cauză cu amândouă mâinile, în nici 24 de ceasuri de la adoptarea ei în Rusia, iar importul legislativ, în cazul dat, ar fi considerat unul „benefic”, nici nu încapе îndoială. Cât despre vladika Vladimir, cu siguranță, ar uita cu desăvârșire de excomunicări...

Cea de-a patra strigare:

Rusia – Centrul lumii creștine

Să spunem, totuși, că Rusia e pe calea cea bună. Doamne ferește de mai rău!

Crearea „omului nou”, de data aceasta creștin, nu poate fi decât de bun augur în „Sfânta Rusie.” Ne-am săturat cu toții de atâta dezmăț, de pervertirea, în gradul cel mai înalt cu putință, a omului modern, de fărnicia neopăgânismului contemporan. O mare putere politică e alături de Biserică în Răsărit. La mai bine nici că se putea spera. În plus – și deloc surprinzător – Rusia, mai zilele trecute, a anunțat o nouă eră creștină. Vestea a fost dată pe data de 1 iulie a.c. de către șeful Departamentului pentru relații între Biserică și Societate al Sinodului Bisericii Ortodoxe Ruse,

Vsevolod Chaplin. Marea Rusie „e chemată” (după alte și alte chemări...), aflăm, „să devină centrul lumii creștine” (cf. “Rus Derjavnaia”, № 7, 2013). „Nu întâmplător – este de părere Chaplin, citat de *Interfax* – mulți privesc astăzi Rusia ca pe o apărătoare a idealurilor creștine și a moralei tradiționale, ca spre țara care poate fi o alternativă viabilă la *vițelul de aur* și la conceptele de libertate auto-distructive”. Rusia e datoare chiar, după șeful cunoscutului departament sinodal de la Moscova, să-și asume cât mai curând rolul de „centru al creștinismului mondial”, restul națiunilor lumii abandonând, după câte se pare, lupta pentru Hristos și Biserică.

Moscova și decăderea lumii

Promovarea ostentativă a homosexualității, a unei sexualității precoce, ori a adopțiilor de copii în vremuri de criză demografică (acești copii urmând să-și piardă credința ortodoxă în care au fost botezați), după Vsevolod Chaplin, nu este nicidecum întâmplătoare. Și nu poți să nu fii de acord cu faptul că într-o lume creștină nu se cuvine să se petreacă astfel de neglijări. Chaplin nu este însă singurul care face asemenea declarații în Rusia. Dezbateri aprinse pe tema dată s-au desfășurat luna trecută chiar și în Duma de Stat de la Moscova, un proiect de lege prin care urmează să fie interzisă promovarea homosexualității în rândul minorilor în această țară trecând deja de a treia lectură. De altfel, sondajele efectuate în cursul lunii iunie a.c., arată că aproape 90% dintre ruși sunt

pentru interzicerea propagandei homosexuale, majoritatea populației opunându-se căsătoriilor între homosexuali. Iar aceste luări de poziție tranșante ale unor politicieni, ori ale unor înalte fețe bisericești, ca și sondajele pe tema dată, nu vor rămâne fără urmări în plan practic....

Codul penal și morala creștină

Deși Marea Rusie pravoslavnică a zilelor noastre nu s-a întors încă la Pidalion, ori la *Stoglavul* de odinioară – după care, viața creștină în țara muscalilor ar urma să fie una desprinsă din Evanghelie – ea dispune, totuși, de un cod penal modern. Și nu mai departe de acum câteva săptămâni, acestuia i-au fost aduse o serie de amendamente. Astfel, președintele Putin și-a pus semnătura, într-un mod cât se poate de hotărât, pe mai multe articole din codul penal, într-o nouă formă, ca și pe unele acte legislative ce au ca scop „contracurarea insultelor ce aduc atingere convingerilor religioase și simțămintelor cetățenești”. Noile pedepse, după unii juriști ruși, sunt unele neapuse de aspre. Cu toate acestea, o perioadă de trei ani de privare de libertate, atât cât prevede legea, în unele cazuri, pentru insultarea sentimentelor religioase ale credincioșilor pravoslavnici, șefului Departamentului pentru relații între Biserică și Societate al Sindodului de la Moscova, Vsevolod Chaplin, i se pare una mult prea mică. O pedeapsă mai mult decât blândă. Desigur, încălcările, sub o formă sau alta, a legii în cauză, atrag după sine pedepse diverse: de la zeci de ore de

lucru în folosul comunității, la amenzi de sute de mii de ruble. Dacă doi homosexuali, de pildă, ar îndrăzni să se sărute pe stradă, lezându-ți astfel sentimentele tale religioase, ca pravoslavnic, nu-ți rămâne altceva de făcut, decât să depui o plângere la poliție... Că în Occident lucrurile stau cu totul altfel, e o chestiune de care rușilor nu le prea pasă. Cât despre evoluțiile la care ar trebui să ne așteptăm în privința nou-declaratului „centru al lumii creștine”, e mult prea devreme, desigur, pentru a ne putea pronunța. Dincolo însă de orice speculații politico-ideologice ori religioase, cuvântul Rusiei pare a cântări destul greu astăzi, într-o lume în care morala creștină este călcată cu brutalitate în picioare, iar glasul apărătorilor ei aproape că a fost redus la tăcere.

Lumea credinței, nr. 8 (121), 2013

Botezul de la Kiev și *peatiletka* rusească

Începând cu 1988, la Kiev, din cinci în cinci ani, are loc un grandios praznic. Mai întâi, a fost *mileniul creștin*. După destrămarea URSS, sărbătorile se vor ține lanț... Noi și noi măsuri și planuri de acțiuni „centralizate” sunt concepute, în sânul Bisericii Ruse, cu acest prilej, pentru următorul interval de timp, după modelul *peatiletkăi* (planului cincinal) de odinioară...

Felicitările de la Kiev

Poate că totul ar părea o glumă, dacă drama Bisericii Ortodoxe Ruse, din secolul al 20-lea, ar fi fost doar un vis urât și nimic mai mult. La cârma Bisericii Ruse de astăzi nu se află însă niciunul din milioanele de pătimitori ai Siberiei, ori vreun nevoitor tăinuit până de curând, ci înalți ierarhi care și-au petrecut cea mai mare parte a vieții lor în comunism, marcați cel mai adesea de sistem. Cât despre confruntarea cu noile realități a oamenilor politici din spațiul fostei URSS și raportarea acestora la Biserică e de ajuns un singur exemplu: cu ocazia recentelor evenimente de la Kiev, în cadrul unei întrevederi oficiale, președintele Ucrainei, Viktor Ianukovici, l-a felicitat pe omologul său basarabean Nicolae Timofti *cu ocazia sărbătoririi... a 1025 de la botezul Rusiei Kieveene*. Cam tot

așa cum un român ar felicita un sârb de Ziua Națională a României... Știrea în cauză se află pe site-ul președinției ucrainene și este datată 27.07. a.c. Desigur, dacă luăm în calcul „rădăcinile istoriei comune moldo-ucrainene” la care va face referire Ianukovici, în cadrul întrevederii de la Kiev, discuția s-ar putea purta în cu totul alt plan, fără vreo legătură însă cu religiosul.

Politicienii și Botezul de la Nipru

La Kiev, invitatul „strategic”, Vladimir Putin, va vorbi, la rându-i, tot despre „rădăcinile comune”, de această dată ale Rusiei și Ucrainei, ceea ce va stârni revolta naționaliștilor ucraineni, aceștia neratând ocazia de a le reaminti rușilor că Moscova nici măcar nu exista pe hartă în momentul mărețului act al creștinării de la Kiev, unii susținând, chiar, că rușii s-ar fi botezat mult mai târziu. Cât despre cea de-a treia țară pravoslavnică slavă, Belarus, președintele acesteia, Aleksandr Lukașenko, a refuzat, din motive încă necunoscute, să participe la festivitățile de la Kiev, un vagon-paraclis, cu moaștele Sf. Apostol Andrei, aduse special din Grecia, cu acest prilej, îndreptându-se, totuși, spre Minsk, pentru a se sublinia, astfel, unitatea de credință a celor trei țări slave.

Discursul lui Putin, desigur, puțin atenuat față de alte dăți în ceea ce privește etnicitatea, nu putea să

Respectelească însă spinoasa problemă a „unității” dintre cele două țări, expresia „un popor în două state” având mare trecere printre ruși în cazul dat. *Suntem moștenitorii spirituali a ceea ce s-a petrecut în urmă cu 1025 de ani, moștenitorii valorilor spirituale ale botezului în Ni-pru, la Kiev. Fără doar și poate, astfel, suntem un singur popor... Împreună am construit și am apărat Marea Rusie – a spus Putin, care a plecat apoi în pas alert la Moscova spre a închide, pentru o vreme, granița exporturilor ucrainene către Rusia, supărat fiind de orientarea spre Vest a „fraților” de la Kiev (Rosiiskaia Gazeta, 27.07. 2013).*

O sărbătoare tristă

Deși la sărbătoarea de la Kiev au fost prezenți delegați ai Bisericilor din întreaga Ortodoxie, invitația Patriarhului Bisericii Ortodoxe Ruse (care, în trecut fie spus, a sosit în capitala ucraineană cu un tren blindat) nu a fost onorată, în toate cazurile, la cel mai înalt nivel ierarhic, jumătate dintre întâi-stătătorii Bisericilor Ortodoxe neluând parte la aniversarea celor 1025 de ani de la Botezul Rusiei Kievene. Absența cea mai notabilă a fost, desigur, cea a Patriarhului Ecumenic Bartolomeu I. De asemenea, mai mulți șefi de stat ai țărilor ortodoxe au refuzat invitația de a fi prezenți la Kiev cu acest prilej.

O sărbătoare tristă pentru Ortodoxie, s-ar putea spune. Și pe bună dreptate... Căci la Kiev, cu siguranță, ar fi putut fi prezenți toți înalții ierahi și toți șefii de stat din țările ortodoxe. Cu două condiții minime însă: retractarea „dogmei” fratelui mai mare și încetarea planurilor cincinale.

Lumea credinței, nr. 9 (122), septembrie 2013

Marele Sinod Ortodox în căutarea primului fără egali?

Vești noi la început de an... Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I îi invită pe întâistătătorii Lumii Ortodoxe la o întâlnire, în luna martie a.c, la Constantinopol. Scopul declarat al acestei reuniuni? Pregătirea Marelui Sinod Ortodox în 2015...

O primăvară a Lumii Ortodoxe?

Încercarea Patriarhului Ecumenic de a-i aduna laolaltă pe capii Lumii Ortodoxe, pe data de 9 martie a.c., de Duminica Ortodoxiei, întâmpină însă, după câte se pare, dificultăți insurmontabile. Primul ierarh care și-a anunțat intenția de a nu participa la reuniunea din primăvară a fost Patriarhul Ioan al X-lea al Antiohiei. Motivul neparticipării? Amestecul necanonice al Patriarhiei Ierusalimului în Qatar – în ultimele luni neînregistrându-se vreun progres în soluționarea problemei în cauză.

Incertă rămâne, de asemenea, participarea Patriarhului Kiril al Moscovei la reuniune, după ce, în ultima vreme, chestiunea primatului Patriarhiei de Constantinopol în Ortodoxie a devenit un aprig subiect de dispută între cele două Biserici. Se poate vorbi însă, aproape sigur, de participarea Patriarhilor Teofil al Ierusalimului și Teodor al Alexandriei, a Arhiepiscopilor Hrisostom al Ciprului, Ieronim al Eladei

și Anastasie al Albaniei. Bisericile sârbă și bulgară au anunțat că vor răspunde în privința participării lor la această întâlnire în apropierea datei desfășurării ei, în vreme ce Biserica Ortodoxă Română nu a formulat încă un răspuns în chestiunea dată.

Primat și egalitate

Cu tot optimismul Patriarhului Bartolomeu I în privința reuniunii din primăvară și a unității interne a Bisericii Ortodoxe, problemele acumulate în ultima vreme în Ortodoxie par a nu fi însă dătătoare de prea mari speranțe... Punctele de vedere divergente asupra unității Bisericii dintre Moscova și Constantinopol au condus, la sfârșitul anului trecut și începutul lui 2014, la replici dintre cele mai acide sub masca unei păguboase diplomații bisericești. Astfel, poziția oficială recentă a Sinodului de la Moscova asupra chestiunii primatului eclesiologic și teologic în Biserică va primi o replică neașteptată din partea Mitropolitului de Bursa, Elpidophoros Lambriniadis, profesor de teologie la Universitatea din Salonic, care consideră că Patriarhul Ecumenic, ca arhieru, este „unul dintre egali”, în vreme ce, ca Arhiepiscop și Patriarh Ecumenic al Constantinopolului, este „primul fără egali” („primus sine paribus”).

Răspunsul, evident, va da naștere la noi dispute pe tema dată în lumea teologică, rivalitatea dintre Bisericile Ortodoxe (naționale) nelăsând indiferent nici Vaticanul, care avea să constate, oarecum satisfăcut, că problema cu care se confruntă Lumea Ortodoxă